

4^e van epifanie

Jeremia 1, 4 – 10 / Lucas 4, 20 – 30

Jubeljaar – Vandaag!

Ds Jaco Zuurmond

Gemeente van onze Heer, Jezus Christus,

Tijdens onze vakantie in Turkije, enkele jaren geleden, spraken we af en toe met mensen van daar, die zich verbaasden over de illusies van hun veertig- vijftig jaar geleden geëmigreerde volksgenoten. Als die terugkomen naar hun dorpje in Turkije denken ze dat dat nog is zoals vroeger - zo zei onze Turkse gastheer - en ze kunnen eigenlijk niet accepteren dat ook dat dorpje van toen meegegaan is naar nu. Uit de verhalen van geëmigreerde Nederlanders in Brazilië of in Canada kennen we soortgelijke verhalen. De Nederlandse enclaves in Verwegistan hebben vaak beter de gewoontes, de cultuur en de geloofsvormen van de jaren vijftig bewaard dan zelfs de meest conservatieve dorpjes in het thuisland alhier.

Maar wie herkent eigenlijk, diep van binnen, die ervaring niet? Uiteindelijk zijn we allemaal weggetrokken, ver of minder ver, uit het dorp van onze jeugd.

Zelfs al woon je nog steeds in het huis waarin je geboren bent – “dat dorp van toen, het is voorbij” ... “Zelfs het postkantoor is geen postkantoor meer”, zo sprak laatst iemand, veelzeggend.

En vast en zeker allemaal zouden we af en toe nog wel eens terug willen naar die plaats van vroeger... en daar écht, in ons diepste ik, herkend worden: Hé jij, da's lang geleden, hoe is het met jónu jongen?

Zo gezien zijn we allemaal soms, meer of minder, een beetje immigrant. Afkomstig uit een wereld van vroeger. Je weg zoekend in de totaal andere wereld van vandaag. En af en toe toch terugkijkend, zoekend naar het thuis dat ons ontvallen is. Op zoek naar de verloren tijden, *à la recherche du temps perdu*.

[Wim Sonneveld, *Het Dorp* – [“Verandering, daar zijn we best goed in”](#)]

Waarom komen wij vanmorgen naar de kerk? Waarom komt vanmorgen hier een gemeente samen? Laten we eerlijk zijn. Het is vast óók heimwee dat ons samenbrengt. Juist de kerk, als weinig andere hedendaagse instituten, heeft altijd iets van vroeger. Soms kan je, mag je, in de kerk nog even doen alsof het gisteren is. Het is voor de kerk, met haar eeuwenoude wortels, met haar tradities die teruggaan op oertijden, geen belediging als we zeggen dat zij van gisteren is. Daar kan de kerk wel tegen – gewoon omdat het zo is. Ze is van gisteren... en zelfs nog van véél eerder. En ook voor onszelf is het geen belediging als we dat heimwee in onszelf onderkennen. Het kan in het snelle en vaak vluchtige leven van onze moderne tijd helemaal geen kwaad als mensen beschikken over stevige, diepe historische wortels.

Maar toch is nostalgie niet de enige reden dat wij hier vanmorgen weer zijn. In ons allemaal zit vanmorgen ook iets van verlangen. En dat is net even wat anders. Waar nostalgie en heimwee gericht zijn op gisteren, op wat al bekend is, daar strekt ons verlangen zich uit naar toekomst, naar morgen. Er zit iets in ons, juist hier in de kerk, vanmorgen, dat we niet precies onder woorden kunnen brengen. Iets drijft je. Het brengt ons samen, zonder dat we precies weten wat we bij elkaar te zoeken hebben. Alsof de toekomst je roept... en als je onderweg opkijkt zie je ineens de medereizigers naast je.

Durven we vanmorgen ook dát toe te geven? Ons verlangen naar toekomst? Ons vertrouwen in die belofte van oudsher?

Veel meer dan zijn collega-evangelisten zet de Evangelist Lucas juist op dát punt in. Vorige week hoorden we hoe Jezus in de synagoge voorlas uit de profeet Jesaja. De grote profetie van het Jubeljaar. De profetie van dat jaar van dat radicale nieuwe begin. Dat jaar waarin alles waar mensen en samenlevingen vastgegroeid zijn weer helemaal wordt losgebroken. Alle schuld wordt vrijgesproken. En – keerzijde – alle bezit wordt verbeurd verklaard om weer opnieuw verdeeld te worden. Radicaal. Totaal. Want de Bijbel weet maar al te goed dat kritische economen als Marx en Piketty in diepste wezen gelijk hebben... dat de oneerlijke verdeling van rijkdom en macht van vandaag... automatisch leidt tot alleen maar nog meer oneerlijkheid morgen. Tenzij... tenzij... er vandaag een radicaal nieuw begin wordt gemaakt.

“Vandaag hebben jullie deze schrifttekst in vervulling horen gaan” ... Zo!

Net als die scholieren die deze week gaan staken. En die om daadkracht vragen met het oog op het milieu van de toekomst. Met alle bijbehorende consequenties! Daadkracht niet morgen... maar vandaag! Zo!

De aloude stem van de profetie.

Waarom kom je naar de kerk?

Het gaat mis, zo laat Lukas ons zien, als wij in kerk en synagoge ‘vandaag’ toch maar liever vooral willen definiëren vanuit gisteren. “Dat is toch de zoon van Jozef”? Hem kennen we toch?

Dat is het risico van de ‘vaderstad’: Al te veel nostalgie. Te veel gisteren. Te veel: *Zo zijn onze manieren*. We hebben het hier toch altijd zo gedaan? Het gaat nu eenmaal zoals het gaat. En eigenlijk... verandert er dan al meer dan genoeg.

Mag alsjeblieft in de vaderstad, in de moederkerk, nog iets van gisteren zichtbaar blijven? Iedereen haar of zijn vaste plaats. Verlangen naar morgen is prima... maar laat het wel *mórgen* zijn... vandaag nog even niet.

En dan gaat het dus mis. Dan wordt Gods toekomst een droom – een droom voor ooit - in plaats van een belofte voor vandaag.

Goddank is er één die zich daar niet bij neerlegt. Jezus bezoekt zijn vaderstad. Het is letterlijk en figuurlijk een bezoeking. Zijn optreden wekt beroering. Brengt beweging in de vastgeroeste raderen. In zijn ogen zien we onze taaheid weerspiegeld. “Verandering, daar zijn we best goed in”, zo roepen jullie – “is dat echt waar?”, zo vraagt hij?

En het aardige is, we kunnen niet om hem heen. We kunnen niet om hem heen, omdat hij op ons toekomt, juist in de vaderstad. Hij valt niet te negeren, juist omdat hij ook één van ons is. Zoon van Jozef... Zoon van Adam... Voluit mens zoals wij mens zijn.

Hij kent ons al te goed. En al te goed weten we ons door hem gekend. We weten ons gekend in ons heen-en-weer-pendelen tussen de vermeende veiligheid van het verleden en de ongrijpbaarheid van de toekomst.

Als één van ons spreekt hij ons aan, raakt hij ons aan. Ik ken jou, zegt hij tegen ieder van ons persoonlijk. Ik ken jou al te goed. Ik ken je zorgen, je angsten, je moeite in dit ingewikkelde leven, je verdriet om zo veel dat verloren gaat, je onzekerheid.

Maar ik ken jou ook in je verlangen naar morgen. Naar die morgen van gerechtigheid. Naar die morgen dat mensen eindelijk tot hun zullen recht komen, samen zullen leven in vrede, elkaar tot vreugde zijn. Die morgen van warmte, van liefde.

En die morgen... begint vandaag!

Waarom kom je naar de kerk? Uiteindelijk misschien toch voor de verrassing dat het soms in de kerk – ondanks alle vaste gang – ineens over iets nieuws gaat. Dat alles doorbreekt. De verrassing dat er in die wandeling door die aloude woorden soms ineens toch een perspectief oplicht op ander leven en samenleven. De verrassing dat je ineens de moed vindt om keuzes te maken in het leven van vandaag. De verrassing van nieuw uitzicht, dat maakt dat mensen vandaag al durven leven naar Gods nieuwe morgen toe.

Laat het zo zijn.

Amen